

KYBERPROSTOR, KYBERŠIKANANA A KYBERNÁSILÍ

Mgr. Eva Kuhnová, květen 2018

A decorative graphic element consisting of several horizontal lines of varying lengths and colors (teal, white, and light blue) extending from the right side of the slide.

KYBERPROSTOR

- Svět virtuální reality
- „Virtuální počítačový svět, přesněji elektronické médium tvořící světovou, globální počítačovou síť, která je základem online komunikace.“
(wikipedie)
- Nemá časové ani prostorové hranice

DIGITÁLNÍ STOPA

- **Jakýkoli pohyb v kyberprostoru, např.:**
  - Diskuse pod články
  - Profily a aktivita v sociálních sítích či na Wikipedii
  - Vlastní blogy či webové stránky
  - Facebook
  - Twitter a další sociální sítě
  - Členství ve spolcích, které na web umísťují jména členů
  - Registrace na internetových stránkách aj.
- **Rizika:**
  - Ztráta soukromí
  - Zneužití digitální identity
- Pokud bychom chtěli úplně minimalizovat tvorbu digitálních stop, museli bychom téměř přestat používat internet.

BEZPEČNÝ INTERNET PRO DĚTI

- Nezapomínejte na prevenci!
- Nastavte si domácí pravidla pro užívání internetu – nepodceňujte společnou diskusi o bezpečném používání internetu.

<http://www.bezpecnyinternet.cz/deti/rady-pro-tebe/desatero-bezpecneho-internetu.aspx>

- Doporučení:
  - Umístění PC v společných prostorách (rodičovská kontrola),
  - mluvte o internetu,
  - používejte internet společně, naučte se s ním pracovat,
  - vytvořte si s dětmi společnou dohodu o užívání internetu.

DESATERO BEZPEČNÉHO INTERNETU

- 1) Nedávej nikomu adresu ani telefon. Nevíš, kdo se skrývá za monitorem na druhé straně.
- 2) Neposílej nikomu, koho neznáš, svou fotografii a už vůbec ne intimní. Svou intimní fotku neposílej ani kamarádovi nebo kamarádce - nikdy nevíš, co s ní může někdy udělat.
- 3) Udržuj hesla (k e-mailu i jiné) v tajnosti, nesděluj je ani blízkému kamarádovi.
- 4) Nikdy neodpovídej na neslušné, hrubé nebo vulgární maily a vzkazy. Ignoruj je.
- 5) Nedomlouvej si schůzku přes internet, aniž bys o tom řekl někomu jinému.
- 6) Pokud narazíš na obrázek, video nebo e-mail, který tě šokuje, opusť webovou stránku.
- 7) Svěř se dospělému, pokud tě stránky nebo něčí vzkazy uvedou do rozpaků, nebo tě dokonce vyděsí.
- 8) Nedej šanci virům. Neotevírej přílohu zprávy, která přišla z neznámé adresy.
- 9) Nevěř každé informaci, kterou na internetu získáš.
- 10) Když se s někým nechceš bavit, nebav se.

SOCIÁLNÍ SÍTĚ

- Společenská síť, komunitní síť – umožňuje registrovaným osobám vytvářet svůj profil, komunikovat, sdílet informace, fotografie, videa, chatovat atd.
- Profil veřejný/ částečně veřejný/osobní (či firemní)
- V ČR nejpoužívanější **YouTUBE, Facebook, G+, Instagram, Twitter**, dále **Instagram Stories Snapchat, LinkedIn, Tumblr, FourSquare**

VĚKOVÉ HRANICE UŽÍVÁNÍ SOC. SÍTÍ

- Facebook – 13 let
  - V březnu 2018 prošel návrh vládou o posunutí hranice **od 15 let.**
  - Výzkum České děti a Facebook 2015:
    - Dle výsledků výzkumu realizovaném na vzorku více než 1200 českých dětí lze odhadnout, že více než polovina dětí ve věku **9-12 let** Facebook aktivně využívá (59,3 %).
    - 92 % dětí potvrzuje, že jejich rodiče ví, že mají účet na Facebooku. Rodiče však často nevědí, že má jejich dítě na Facebooku účtů více (15,58 % českých dětí má na Facebooku 2-3 účty).
- Youtube – 13 let
- Instagram, Snapchat – 13 let
- Whatsapp – 16 let
- Twitter – bez omezení
- **Děti ve věku 10-12 let jsou nejohroženější kyberšikanou.**

KYBERŠIKANANA

- Záměrné psychické násilí prostřednictvím moderních informačních a komunikačních technologií, především prostřednictvím internetu a mobilu.
- ZNAKY JSOU SHODNÉ JAKO U ŠIKANANY
  - Opakovanost (může být i jednorázová akce – šíření nelze zamezit)
  - Záměrnost
  - Mocenská nerovnováha – agresorovi nelze zamezit přístup k oběti!
  - Oběť vnímá jednání jako nepříjemné a zraňující
- Příklady z praxe: Ghyslain Raza, Anna Halmannová

KYBERŠIKANA

- Typy:
  - Soukromá – mobilní tel., uzavřený chat, e-mail
  - Poloveřejná – veřejný chat, e-mailová konference
  - Veřejná – webová stránka, veřejné portály pro sdílení videí (např. případ Star wars kid)
- Verbální útoky 33%
- Průnik na účet 32,5%
- Obtěžování prozváněním 24%

SPECIFIKA KYBERŠIKANY

- **Mění se profil útočníků a profil oběti**
- **Útočníci**
  - **Tráví více času na internetu, a to bez dohledu rodičů, kteří se příliš nezajímají to, k čemu internet jejich děti používají.**
  - Častěji chlapci než dívky, s dobrým sociálním statutem.
  - Pachatelé kyberšikany jsou také obvykle původci tradičního šikanování.
  - Zajímavý je poznatek, je že kyberútočníci bývají často také sami oběťmi kyberšikany nebo jejichmi pozorovateli (výzkumy Univerzity Antverpy (2005-2006), Li (2007), Dehue (2008)).
- **Oběti**
  - Často se jí stávají děti, které jsou na internetu nebo mobilním telefonu závislé.
  - Sociální kontakty navazují především ve virtuálním světě, ve skutečném světě nemají příliš kamarádů.
  - Jsou to také často oběti tradiční šikany.
  - **Oběti kyberšikany bývají málo obeznámeny s riziky spojenými se zneužitím ICT, možná proto se na internetu chovají méně zodpovědně (často riskují, zveřejňují osobní údaje, sdílí své fotografie apod.).**
  - Také pro oběti platí to, že se někdy sami stávají pachateli kyberšikany nebo jejichmi pozorovateli.

SPECIFIKA KYBERŠIKANY

- Mění se **místo a čas útoku**.
- Ve virtuálním prostředí se lidé **chovají jinak než ve skutečném světě**.
- Při šíření kyberšikany pomáhá útočnickovi **publikum** - „publikum“ pak umožňuje zvyšovat intenzitu útoku a zhoršovat jeho dopad na oběť.
- **Dopady kyberšikany na oběť není snadné rozpoznat** - kyberšikana je většinou spojena s psychickým týráním obětí, které není snadné poznat (na rozdíl od modřin, jež mohou doprovázet fyzickou šikanu).
- **Kyberšikana může být způsobena i neúmyslně.**

KYBERŠIKANA A ŠKOLA

- Kyberšikana často bývá propojena se šikanou na půdě školy - role obětí a agresorů se přenášejí obvykle i do kyberprostoru.
- Dle výzkumu Kyberšikana na českých školách z roku 2010 je 78% kyberútočníků ze třídy nebo ze školy.
- Škola se zapojí do řešení vždy, když jde o žáky školy a děje se v době výuky či jiném programu školy.
  - Pokud NE - nabízí pomoc žákům radou, jak se ochránit, jak zajistit důkazy, na koho se obrátit atd.

KYBERŠIKANA NENÍ

- Oprávněná kritika na internetu bez zlého úmyslu, bez nadávek a ponižování.
- Vzájemné psychické násilí

1. POMOC PŘI ŘEŠENÍ KYBERŠIKANY

- Ukončit komunikaci – nereagovat!
  - POZOR – odpoví-li dítě v afektu, může být bráno jako agresor, ačkoliv je oběť!
- Zamezit agresorovi přístup – zablokovat přístup k PC, tel. číslu + kontaktovat poskytovatele služby
- Uchovat důkazy – 3N – Nikdy Nic Nemazat
  - uložit, vytisknout
- Oznámit útok obrátit se na odborníky
- <http://ohlaste.horkalinkaczi.cz/>
- www.linkabezpeci.cz

Horká linka

KYBERGROOMING

- **Nebezpečná manipulace dítěte dospělým uživatelem internetu, jejímž cílem je přimět dítě k osobní schůzce.**
- Kybergroomer – může být muž/žena, využívá falešnou identitu, je technicky zdatný, má vysokou sociální inteligenci.
- Klasický průběh budování závislosti probíhá přibližně takto:
  - Vzbuzení důvěry a snaha izolovat oběť od okolí.
  - Podplácení dárky, penězi, budování přátelského vztahu.
  - Získání nebezpečných materiálů k vydírání.
  - Emocionální závislost na útočnickovi.
  - Osobní schůzka.
  - Zneužití, napadení, vydírání, ...

Více na www.nebudobet.cz/?cat=kybergrooming

Příklady z praxe: Peter Chapman, Pavel Hovorka aj.

KYBERSTALKING (CYBERSTALKING)

- **Dlouhodobé, opakované a stupňované obtěžování s využitím ICT**
- Pachatel systematicky obtěžuje oběť nevyžádanou a nechtěnou pozorností.
- Motivy kyberstalkera:
  - Obtěžovat, vyhrožovat a vydírat oběť,
  - demonstrovat svou sílu,
  - poškodit oběť před společností,
  - opětovné navázání vztahu po odmítnutí aj.
- Některé formy:
  - Zasílání SMS zpráv, telefonáty a prozvánění, zasílání zpráv prostřednictvím messengerů a e-mailů, opakované komentování příspěvků oběti na sociálních sítích, vkládání příspěvků na profily sociálních sítí oběti, krádež identity oběti – následné vystupování jejím jménem, kontaktování oběti pod falešnou identitou (několika falešnými identitami), monitorování počítače oběti speciálními programy (keyloggery apod.), zveřejňování informací ze života oběti, obtěžující kontaktování přátel oběti aj.

SEXTING

- **Posílání textového, fotografického, audio a video obsahu se sexuálním podtextem prostřednictvím informačních a komunikačních technologií.**
- Netýká se pouze dospělých!!! Je oblíbený mezi mladistvými i dětmi.
- Rizika:
  - Potencionální útočník obdrží citlivý materiál, který může v budoucnu zneužít.
  - V případě zveřejnění citlivého materiálu na internetu je prakticky nemožné tento materiál „smazat“ – může být zneužit i po velice dlouhé době od zveřejnění.
  - Trestní odpovědnost za šíření sextingu.
  - Sexting se často stává prostředkem pro vydírání dětí v rámci tzv. kybergroomingu.
- **Existuje jen jeden způsob ochrany proti sextingu - intimní fotografie nepořizovat a neposílat!**
- Příklady z praxe: Jessica Logan

HAPPY SLAPPING

- Nejvíce rozšířen ve VB.
- **Dopředu naplánovaný útok na nic netušící oběť, dospělého i dospívajícího. Útok je nahráván na video a nahrávka umístěna na web jako úlovek.**
- Touha získat co nejvíce šokující agresivní a „obdivuhodné“ video – dochází k stupňování násilí, může vést až ke smrti.

ZDROJE + UŽITEČNÉ ODKAZY

- www.e-bezpeci.cz
- www.kpbi.cz
- www.bezpecnyinternet.cz/
- www.bezpecnyinternet.cz/deti/rady-pro-tebe/desatero-bezpecneho-internetu.aspx
- ww.e-bezpeci.cz/facebook2015
- www.horkalinka.cz
- www.internetembezpecne.cz
- www.internethotline.cz www.kybersikana.eu
- www.linkabezpeci.cz
- www.linkaduvery.cz
- www.napisnam.cz
- E-bezpečí poradna www.ncbi.cz
- www.policie.cz
- www.saferinternet.cz
- www.seznamsebezpecne.cz
- www.zschrastice.cz/sites/default/files/aktualita/2010/10/v_sledky_v_zkumu_kyber_ikana_na_kol_ch_21232.pdf

Videa

- Youtube – Safeinternetczech, E-bezpeci